

МАТЕРІАЛИ

*X Всеукраїнської науково-практичної конференції
пам'яті почесного професора
Тернопільського національного технічного
університету імені Івана Пулюя,
академіка НАН України
Миколи Григоровича Чумаченка*

«СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ»

18 листопада 2022

Тернопіль

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
Хмельницький національний університет
Державний університет «Житомирська політехніка»
Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського
Тернопільський фаховий коледж харчових технологій і торгівлі
Відокремлений структурний підрозділ «Тернопільський фаховий коледж
Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя»
Академія соціального управління

МАТЕРІАЛИ

X Всеукраїнської науково-практичної конференції
пам'яті почесного професора Тернопільського національного
технічного університету імені Івана Пулюя,
академіка НАН України
Миколи Григоровича Чумаченка:

«СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ»

18 листопада 2022 року

Тернопіль

Соціальна відповідальність як основа інноваційного розвитку бізнесу: матеріали Х-ої Всеук. наук.-практ. конф., пам'яті почесного професора ТНТУ, академіка НАН України М.Г.Чумаченка., (Тернопіль, 18 листопада 2022 р.) – Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., – 100 с.

У збірнику представлено тези доповідей Х-ої Всеукраїнської науково-практичної конференції пам'яті почесного професора ТНТУ, академіка НАН України М.Г.Чумаченка «Соціальна відповідальність як основа інноваційного розвитку бізнесу».

ISBN 978-617-7875-48-1

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ

Марущак Павло Орестович – співголова, д.т.н., професор, проректор з наукової роботи Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя (м. Тернопіль);

Шерстюк Рома Петрович – співголова, д.е.н., доцент, завідувач кафедри управління інноваційною діяльністю та сферою послуг Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя (м. Тернопіль);

Андрушків Богдан Миколайович – співголова, д.е.н., професор, професор кафедри управління інноваційною діяльністю та сферою послуг Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, президент Академії соціального управління (м. Тернопіль);

Ціх Галина Володимирівна – к.е.н., доцент, декан факультету економіки та менеджменту Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя (м. Тернопіль);

Тарасюк Галина Миколаївна – д.е.н., професор, декан факультет бізнесу та сфери обслуговування, Державного університету «Житомирська політехніка» (м. Житомир);

Стадник Валентина Василівна – д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту та адміністрування (м. Хмельницький);

Паска Марія Зіновіївна - д.вет.н., професор, завідувач кафедри готельно-ресторанного бізнесу Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського (м. Львів);

Калушка Володимир Павлович – к.т.н, доцент, директор Відокремленого структурного підрозділу “Тернопільський фаховий коледж Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя” (м. Тернопіль);

Крукевич Людмила Ярославівна – к.пед.н, директор Тернопільського фахового коледжу харчових технологій і торгівлі (м. Тернопіль).

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Владимир Ольга Михайлівна – к.е.н, доцент, доцент кафедри управління інноваційною діяльністю та сферою послуг;

Дудкін Павло Дмитрович – к.е.н, доцент, доцент кафедри управління інноваційною діяльністю та сферою послуг;

Малюта Людмила Ярославівна – д.е.н, професор, заступник завідувача кафедри управління інноваційною діяльністю та сферою послуг;

Мельник Лілія Миколаївна – д.е.н, доцент, професор кафедри управління інноваційною діяльністю та сферою послуг;

Островська Галина Йосипівна – к.е.н, доцент, доцент кафедри управління інноваційною діяльністю та сферою послуг;

Паляниця Віктор Анатолійович – к.е.н, доцент, доцент кафедри управління інноваційною діяльністю та сферою послуг;

Стойко Ігор Іванович – к.т.н, доцент, доцент кафедри управління інноваційною діяльністю та сферою послуг.

Комп'ютерний набір, верстка та редагування: Федішин І.Б.

Адреса науково-практичного семінару:

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,

Конференція проведена онлайн

e-mail: nauka.mp.tntu@gmail.com

Схвалено до друку Вченою радою факультету економіки та менеджменту.

Протокол №5 від 30.11.2022.

ЗМІСТ

Микола Григорович Чумаченко – біографія	7
СЛОВО РЕКТОРА Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, кандидата технічних наук, доцента Митника М.М.....	8
СЛОВО ПРОРЕКТОРА з наукової діяльності Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, доктора технічних наук, професора Марущака П.О.....	10
СЛОВО ПРОРЕКТОРА з економіки та розвитку Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, завідувача кафедри управління інноваційною діяльністю та сферою послуг, голови організаційного комітету, доктора економічних наук, доцента Шерстюка Р.П.	11
ВІТАЛЬНЕ СЛОВО до учасників науково-практичної конференції декана факультету економіки та менеджменту Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, кандидата економічних наук, доцента Ціх Г.В.....	12
ВІТАЛЬНЕ СЛОВО до учасників науково-практичної конференції голови вченої ради факультету економіки та менеджменту Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя професора кафедри управління інноваційною діяльністю та сферою послуг Андрушківа Б.М.	13
Андрушків Б.М., Безкоровайний З.Г., Погайдак О.Б., Ціх Г.В. ДЛЯ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТУРИСТИЧНО–РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НЕОБХІДНО ДОЛУЧИТИ ВСІ НАЯВНІ РЕСУРСИ ДЕРЖАВИ....	14
Бойко О.Б., Стойко І.І. КОНЦЕПЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ЯК ОСНОВА ДОСЯГНЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТИВ.....	17
Бойко А.Ю., Євгенєва О.С., Шерстюк Р.П. ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ТА ЯКОСТІ ОБСЛУГОВУВАННЯ У РЕСТОРАННИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	19
Бойко О.Б. ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ БАНКАМИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЇХНЬОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ.....	21
Будна Ю.А., Малюта Л.Я. ГОТЕЛЬНИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ	23
Бурліцька О. П. МАРКЕТИНГОВІ ІНСТРУМЕНТИ В ОНЛАЙН- ПОКУПКАХ	25
Владимир О. М., Капаць К. М. КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У ЧАС ВІЙНИ.....	27

Гагалюк О.І. ГЕРМІНАТИВНІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ РЕФОРМИ.....	29
Гаджук М.О., Стадник В.В. МАРКЕТИНГ-МЕНЕДЖМЕНТ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ РУЙНУВАННЯ СПОЖИВЧИХ РИНКІВ.....	31
Гейдарова О.В., Гейдаров Н.І. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	33
Графська О.І., Сиванич А.В. ШЛЯХИ ДО ВІДНОВЛЕННЯ ТА ОНОВЛЕННЯ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ...	35
Дерманська Л.В. СТАНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ..	37
Дросик М.М., Мосій О.Б., Машлій Г.Б. РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК ОДНА З УМОВ ЇЇ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ.....	39
Дудаш О. І. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ВИКОРИСТАННЯ ФРАНЧАЙЗИНГУ В СФЕРІ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ.....	40
Дудкін П.Д., Дудкіна О.П. ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ: ДЕЯКІ АСПЕКТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ.....	42
Зяйлик М.Ф., Горин Р.І. ПІДВИЩЕННЯ РОЛІ ЛОГІСТИЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ.....	44
Кісельова І.О., Луциків І.В. РОЛЬ І ЕФЕКТИВНІСТЬ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РИНКОВИХ УМОВАХ.....	45
Кобрин А.Г., Гузар У.Є. СУЧАСНІ НАПРЯМИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ У ЗАКЛАДАХ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ.....	47
Коваленко А.С., Малюта Л.Я., Сорокопуд Г.І. ЕКОНОМІЧНЕ СТАНОВИЩЕ ВІТЧИЗНЯНОГО БІЗНЕСУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	49
Козачина В.В., Цвілий С.М. АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ І ПЕРСПЕКТИВИ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ГОТЕЛЬНОГО РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ ТА ТУРИЗМУ.....	50
Костецький В.З., Дудкін П.Д. УПРАВЛІННЯ БРОКЕРСЬКИМ ОБСЛУГОВУВАННЯМ В ЛОГІСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ.....	52
Краузе О.І., Сташок І.І. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ	54

Кузьмак О.І. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК УМОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ.....	56
Кулик О. М. ІННОВАЦІЇ ЯК ЗАПОРУКА РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	58
Курченко В.Є., Череп О.Г. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ.....	60
Куценко О.А. НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА...	62
Малюта Л.Я., Яковчук Б.О. ЛОГІСТИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ.....	63
Мартинчук М. І. ВІЙНА ЗМІНЮЄ МАРШРУТИ: ТУРИЗМ НА ТЕРНОПІЛЬЩИНІ.....	65
Мацикур Г.В. АНАЛІЗ ВПЛИВУ ВІЙНИ НА ТУРИСТИЧНИЙ БІЗНЕС УКРАЇНИ.....	67
Машлій Г.Б., Чепіль Г.В., Бачинський М.В. РОЛЬ ЯКОСТІ ПОСЛУГ У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	69
Мигаль В.І. ВПРОВАДЖЕННЯ ВЕГАНСЬКОЇ ТА ВЕГЕТАРИАНСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В МЕНЮ ЗАКЛАДІВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА.....	70
Нагорняк Г.С. ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ У СИСТЕМІ СТРУКТУРНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ЯК МОЖЛИВІСТЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ВІТЧИЗНЯНОГО МАШИНОБУДУВАННЯ У СКЛАДНИХ ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ.....	72
Нагорняк Г.С., Вовк І.П. ВИЗНАЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА ЯК ОСНОВНИМИ ЛАНКАМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	74
Островська Г.Й., Гладчук О.П. СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА.....	76
Паляниця В.А., Пазюк Н.О. ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМКИ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ У РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ ЯК ЧИННИК ВІДНОВЛЕННЯ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ.....	78

Паска М.З., Чемеринська М.І. УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ У ЗАКЛАДАХ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА.....	80
Северіна Ю.М. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ В ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ.....	82
Сотула Ю.Ф., Андрушків Б.М. ВИЗНАЧЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ РИНКУ РЕСТОРАННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	83
Стойко І.І., Долубовська О.Р. СОЦІАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ: ПОТОЧНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	85
Федишин І.Б. НОВІТНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ ДЛЯ НАУКИ ТА БІЗНЕСУ. КІБЕРАТАКИ...	87
Химич І.Г. АНАЛІЗ РЕЛОКАЦІЇ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	89
Череп А.В., Веремєєнко Д.С. ПОЕТАПНІ ПІДХОДИ ДО ПОДОЛАННЯ ГЕНДЕРНОЇ АСИМЕТРІЇ НА РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ.....	90
Четирбук О.Р. ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗАКЛАДІВ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ.....	91
Шведа Н.М., Шведа Т.Р. ФАКТОРИ, ЩО ВИЗНАЧАЮТЬ СТРАТЕГІЮ СУЧАСНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	93
Яворська Г.Я. ПРЕПАТІЙНИЙ РЕСТОРАН, ЯК ЕЛЕМЕНТ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ.....	95
Янч О.В., Малюта О.І. БІЗНЕС ТА БЛАГОДІЙНІСТЬ: ЯК КОМПАНІЇ ДОПОМАГАЮТЬ КРАЇНІ В ПЕРІОД ВІЙНИ?.....	97
РЕКОМЕНДАЦІЇ Х-ої Всеукраїнської науково-практичної конференції пам'яті почесного професора ТНТУ, академіка НАН України Чумаченка Миколи Григоровича: «Соціальна відповідальність як основа інноваційного розвитку бізнесу».....	99

Микола Григорович Чумаченко

народився 1 травня 1925 року в селянській родині в селі Гладківка (колишньому Келегеї) Голопристанського району Херсонської області. Учився в Келегейській неповній середній, а потім у Голопристанській середній школі №1. У 1943-1949 рр. він – солдат Радянської Армії у складі військ 4-го Українського фронту. Після демобілізації з 1949 по 1961 рр. працює на Кутаїському автомобільному заводі ім. Г.К. Орджонікідзе старшим бухгалтером, начальником сектора матеріального обліку, заступником головного бухгалтера і головним бухгалтером заводу. Робота на заводі для М.Г. Чумаченка була школою виробничого досвіду: в цей період він активно вивчає економіку і господарську діяльність підприємства. Без відриву від виробництва з відзнакою закінчує у 1957 р. економічний факультет Тбіліського державного університету і вступає до заочної аспірантури

Київського фінансово-економічного інституту, одночасно займаючись виробничою та дослідницькою роботою. Результати останньої викладені в ряді публікацій та дисертації на здобуття вченого ступеня кандидата економічних наук «Питання аналізу рентабельності соціалістичних промислових підприємств (на прикладі промислових підприємств м. Кутаїсі)» (1962 р).

У 1970 р. Микола Григорович Чумаченко захистив у Московському економіко-статистичному інституті дисертацію на здобуття вченого ступеня доктора економічних наук на тему «Проблеми обліку і економічного аналізу в управлінні промисловим підприємством», у лютому 1971 р. йому присвоєно вчене звання професора. З 1973 р. він, професор обліково-фінансового факультету Донецького державного університету.

З вересня 1975 р. М.Г. Чумаченко очолював відділ проблем управління виробництвом Інституту економіки промисловості АН УРСР.

У 1976 р. М.Г. Чумаченко очолив вперше сформовану в Донбасі спеціалізовану раду по присудженню вченого ступеня доктора економічних наук.

У березні 1981 р. М.Г. Чумаченко обирається академіком-секретарем Відділення економіки АН УРСР, а в лютому 1982 р. Президія АН УРСР призначає його головою Донецького наукового центру АН УРСР.

В останні роки дослідження М.Г. Чумаченка були зосереджені на розробці концепції державної промислової політики та організаційного механізму управління державним сектором промисловості.

Микола Григорович має численні нагороди як учасник Великої вітчизняної війни.

У 1980р. за цикл праць з питань планування економічного і соціального розвитку територіально-виробничих комплексів і міст М.Г. Чумаченку присуджена премія Академії наук Української РСР ім. О.Г. Шліхтера.

За цикл робіт із економічних проблем автоматизації виробництва М.Г. Чумаченку присуджена премія Академії наук України за 1992 р. ім. М.І. Туган-Барановського.

За активну участь у дослідженні проблем галузі М.Г. Чумаченко був нагороджений знаками «Шахтарська слава» I, II і III ступенів, йому присуджена премія ЦК ЛКСМ України і Міністерства вугільної промисловості Української РСР у галузі науки і техніки.

Помер у жовтні 2011 року.

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО ВІД РЕКТОРА: «ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЕФЕКТИВНІСТЬ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВЕКТОРІВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ Є ЗАСОБОМ ЩО, У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД, ВИВЕДЕ ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ З ЗАСТОЮ»

Чергова Всеукраїнська науково-практична конференція пам'яті почесного професора нашого університету, академіка НАН України Миколи Григоровича Чумаченка: «Соціальна відповідальність як складова інноваційного розвитку повоєнного бізнесу», яку організувала кафедра управління інноваційною діяльністю та сферою послуг є надзвичайно актуальною, і відбувається у надзвичайно важкий період широкомасштабної війни з росією. Проблематика формування і використання інновацій у реалізації соціально-економічних стратегій розвитку в умовах трансформації повоєнної економічної системи є як ніколи злободенною. Необхідно зазначити, що дослідженню цієї сфери присвячено чимало наукових праць вітчизняних та зарубіжних учених. Тим часом розгляд проблем в означеному ракурсі, у згаданому контексті, практично залишився за полем зору науковців.

Як показали дослідження, багато суб'єктів господарювання у зв'язку з війною припиняють господарську діяльність так і не реалізувавши до кінця свого покликання. Такі суб'єкти господарювання (підприємства), як правило, не виконують навіть третини запланованого і це дуже болюче б'є по державному бюджету.

Отже, тема конференції, визначення соціальних та економічних векторів інноваційного розвитку бізнес-структур, запропонована кафедрою управління інноваційною діяльністю та сферою послуг, розробка стратегій та розробка соціально-економічних та безпекових механізмів розвитку в умовах євроінтеграційних перетворень є доцільною і, виходячи з потреб підвищення якості управлінських рішень, економічної доцільності, згадана діяльність є дуже доречною.

Насправді, радикальні економічні реформи є одним із шляхів виходу нашої країни не лише з чисельних криз, а і повоєнного відновлення Національної економіки України. У країнах з ринковою економікою, економічна наука торує шлях розвитку національної економіки, що особливо актуально в умовах державного та адміністративно-територіального реформування. В умовах війни та перманентних економічних реформ освітня і науково-практична діяльність кафедри полягає у визначенні основних напрямів розвитку підприємництва в умовах малого і середнього бізнесу, організації управління інноваційною діяльністю і підготовки на цих засадах кваліфікованих фахівців. Зазначимо, що професорсько-викладацький склад кафедри проявляє активність у цій царині. На даний час видано ряд навчальних посібників та монографій, систематично проводяться міжнародні, всеукраїнські та регіональні науково-практичні конференції з актуальної проблематики розвитку малого бізнесу, туризму, інноваційності, ресурсовикористання, рекреації, сталого розвитку тощо. Однак, у воєнно-оборонних умовах цього замало. Потрібно щоб кафедра служила проектувальником-ініціатором формування перспектив розвитку економіки та стала законодавцем у сфері менеджменту інженерно-технічних новацій.

Кафедра плідно співпрацює з громадськими академічними формуваннями творчого інженерно-технічного, соціального та економічного характеру які тісно ув'язують інженерно-технічну діяльність з економічною доцільністю, йде у фарватері успішного використання новітніх методів навчання, інформаційних технологій, інтерактивного спілкування тощо та неодноразово відзначалася при підведенні підсумків загально університетського суперництва.

Користуючись нагодою, сердечно вітаю учасників ювілейної десятої Всеукраїнської науково-практичної конференції пам'яті почесного професора ТНТУ імені Івана Пулюя, академіка НАН України Миколи Григоровича Чумаченка: «Соціальна відповідальність як складова інноваційного розвитку повоєнного бізнесу». Зичу усім нових наукових здобутків та задоволення від їх практичної реалізації, здоров'я, достатку і злагоди в сім'ях, мирного неба та Перемоги України!

Ректор Тернопільського національного технічного
університету імені Івана Пулюя,
кандидат технічних наук, доцент

Микола МИТНИК

СЛОВО ПРОРЕКТОРА

з наукової роботи Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, доктора технічних наук, професора, Марущака Павла Орестовича

У цьому році уже вдесяте кафедра управління інноваційною діяльністю та сферою послуг організувала Всеукраїнську науково-практичну конференцію пам'яті почесного професора нашого університету, академіка НАН України Миколи Григоровича Чумаченка: «Соціальна відповідальність як складова інноваційного розвитку повоєнного бізнесу».

Успішний розвиток сфери послуг України зумовив вдосконалення управління всіх рівнів сучасної економіки, з урахуванням інноваційних рішень, розширенням ринку послуг, цифровізації. За останні роки спостерігається виразна тенденція щодо підвищення ролі інновацій у розв'язанні багатьох проблем розвитку підприємств сфери послуг. Особливої ваги набувають сучасні підходи та технології управління, що сприяють зацікавленості підприємств у впровадженні досягнень науки та техніки, розвитку сфери послуг на основі організаційно-

економічного застосування нововведень.

Аналізуючи роботу названої кафедри, якій у наступному році буде 20 років не можливо не згадати поряд з її засновником Мартиненком В.Я., мого колегу Шерстюка Р.П. який перехопивши естафету від д.е.н., професора Богдана Андрушківа вдало ув'язуючи університетські, місцеві та регіональні та загальнодержавні проблеми, запропонував свої шляхи стабілізації економіки у повоєнний період та, відповідно до цих обставин, кафедрою адаптував навчальні процеси. Справді, дев'ятнадцять років тому, керівництво університету прийняло рішення про створення кафедри менеджменту підприємницької діяльності, яка потім трансформувалася у кафедру менеджменту інноваційної діяльності та підприємництва (нині кафедра управління інноваційною діяльністю та сферою послуг). У вищезгаданій кафедрі – життєпис особливий, бо вона покликана забезпечувати виробничу сферу та сферу обслуговування кадрами інноваційного, бізнесово-підприємницького профілю. Слід відзначити, що колектив успішно виконує усі визначені завдання. Створено відповідні лабораторії, матеріально-технічну базу, навчально-методичне підґрунтя для забезпечення та організації навчального процесу, відкрито нові спеціальності. Кафедра йде у фарватері успішного використання новітніх методів навчання, інформаційних технологій, інтерактивного спілкування тощо, в результаті чого неодноразово відзначалася при підведенні підсумків. Викладачі стажуються та підвищують кваліфікацію у провідних ЗВО Європи, оновлюється комп'ютерне та матеріально технічне забезпечення, активно розвивається видавнича діяльність, тощо.

Принагідно, від імені ректорату та науково-технічної ради університету, сердечно вітаю усіх учасників конференції з початком роботи, весь професорсько-викладацький склад кафедри з нагоди прийдешнього 20-ти річного ювілею. Зичу всім творчих злетів, свіжих наукових ідей, здоров'я й Миру.

Павло МАРУЩАК

СЛОВО ПРОРЕКТОРА

з економіки та розвитку Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, завідувача кафедри управління інноваційною діяльністю та сферою послуг, голови організаційного комітету, доктора економічних наук, доцента
Шерстюка Романа Петровича

У цивілізованих державах провідником усіх реформ в т.ч. і економічних є наука, яка торує дорогу, ставить віхи на шляху розвитку національної економіки, галузей господарського комплексу, регіонів, об'єднаних територіальних громад. Власне саме тому кафедра управління інноваційною діяльністю та сферою послуг організувала десяту Всеукраїнську науково-практичну конференцію пам'яті почесного професора ТНТУ імені Івана Пулюя, академіка НАН України Миколи Григоровича Чумаченка: «Соціальна відповідальність як основа інноваційного розвитку бізнесу», яка вже стала традиційною. Як відомо, економічні реформи є одним із шляхів виходу країни з чисельних криз обумовлених пострадянськими обставинами та війною. Потрібно сказати, що у цьому процесі насправді особливе місце займають спеціалізовані кафедри ЗВО, окремі з яких, не дивлячись на складну воєнно-оборонну ситуацію в державі, успішно розвиваються, відкривають нові спеціальності, реалізують науково-дослідну тематику тощо.

Неодмінною умовою цього процесу є вивчення особливостей функціонування суб'єктів господарювання та організація роботи з ними в умовах адміністративно-територіальної реформи. У зв'язку з цим виникає потреба розробки та застосування соціально-економічних векторів інноваційного розвитку бізнесу у повоєнний період.

Вирішення проблем в означеному конференцією ключі передбачає ретельний підбір кваліфікованих співробітників у цій сфері з застосуванням тестування та інших засобів атестації кадрів. Це може бути вирішальним чинником для продовження безпечної та ефективної роботи не лише підприємства, а й його структурних підрозділів, підсобного господарства ін. Управлінський та обслуговуючий персонал, налагодження конструктивної співпраці між ними забезпечує високий рівень якості продукції, робіт та послуг, служить гарантією успіху функціонування підприємства та успішної реалізації прийнятих конференцією рекомендацій.

Вітаючи усіх учасників десятої Всеукраїнської науково-практичної конференції пам'яті почесного професора ТНТУ імені Івана Пулюя, академіка НАН України Миколи Григоровича Чумаченка: «Соціальна відповідальність як основа інноваційного розвитку бізнесу», як співголова голова програмного комітету зичу усім нових наукових здобутків, творчих злетів в удосконаленні навчального процесу, достатку і злагоди в сім'ях, здоров'я, натхнення.

Професорсько-викладацькому складу та обслуговуючому персоналу, студентам Перемоги, Миру, здійснення всіх добрих мрій і побажань.

Роман ШЕРСТЮК

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО

до учасників науково-практичної конференції декана факультету економіки та менеджменту
Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя,
кандидата економічних наук, доцента
Ціх Галини Володимирівни

Дорогі друзі, шановні колеги, учасники Всеукраїнської науково-практичної конференції!

У минулому році громадськість Тернопільщини відзначала великий ювілей – шести десятиліття створення Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, до якого має причетність майже кожний житель не лише нашого прекрасного Тернополя, а й краю та, без перебільшення, України. У своєму розвитку досягнули не малих вершин. На скільки відомо, до успішності університету, присвоєння високого імені «Національний» мали відношення всі кафедри в тому числі і кафедра управління інноваційної діяльності та сфери послуг, яку нині по очолює д.е.н., доц., Роман Шерстюк.

Нині кафедра у переддень скромного ювілею, 20-річчя її створення переживає складний воєнно-оборонний період.

Справді, в кафедри за час його керівництва досягнуто значних результатів, виконано наробки, у різних сферах суспільного життя, що дає підстави до позитивних змін. Кафедра лідує в університеті за рейтинговими оцінками, займаючи перші місця. Завдячуючи таким кафедрам зміцнюється економічний напрям розвитку університету. Наші випускники сьогодні працюють на підприємствах, що розкинулись на широких просторах від Карпат до Чорного моря, від Харкова до Одеси. Дуже приємно сьогодні відзначити, що серед них є випускники і Вашої порівняно «молодої» кафедри – спеціалісти з управління інноваційною діяльністю та сферою послуг, магістри з менеджменту, управління інноваційної діяльності. Ви причетні не лише до становлення університету як інструментарію «...досягнення достатку кожного, та економічного зростання держави у цілому», а і пошуку соціальних та економічних векторів інноваційного розвитку як підприємництва так і бізнес-структур. Нині у нашому краю війна, яку розв'язали наші «добрі» сусіди, Ваша робота потрібна для професійного, грамотного і цивілізованого входження українців у Європейське ринкове середовище.

Від деканату бажаємо Вам, крім нових наукових здобутків, удачі в їх реалізації та успіхів в організації навчального процесу, задоволення від життя, молодим вченим – досягти омріяних вершин. Здоров'я усім – найміцнішого, благополуччя – найсвітлішого – на щодень, на многії і благії літа!

Галина ЦІХ

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО

до учасників науково-практичної конференції голови вченої ради факультету економіки та менеджменту Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя
професора кафедри
управління інноваційною діяльністю та сферою послуг
Андрушківа Богдана Миколайовича

У наступному році наша кафедра управління інноваційною діяльністю та сферою послуг відзначатиме своє 20-ти річчя. У контексті цього своєрідного ювілею, практично тривала підготовка сьогоднішньої конференції. У роботі кафедри, яка 19 років функціонує в університеті, ми десять разів організували науково-практичні конференції такого рівня. Реалізація чисельних заходів із зміцнення матеріально-технічної, та навчально-методичної баз, організація науково-практичних конференцій, семінарів, активність видавничої та науково-дослідної діяльності, створення лабораторій, самостійна кадрова політика справді заслуговують на справедливе відзначення.

У відповідь на привітання ректора, проректорів з наукової діяльності та економічного розвитку університету, ученого секретаря, декана, друзів, хочу сказати, що науково-педагогічний колектив та обслуговуючий персонал працюють злагоджено. Відчувається командний підхід до вирішення проблем. Як побажання, черговий раз хочу висловити думку – не можна миритись з скороченням державного бюджетного фінансування навчального закладу, який розвивається, демократичні підходи в управлінні повинні використовуватися тільки з принципових питань. Держава повинна бути зацікавлена у наукових обґрунтуваннях суспільних процесів. Спеціалісти майбутнього повинні проводити державну політику і бути учасниками державотворення, а не заробітчанами. Звичайно що замовниками на підготовку кадрів, наукові розробки теж повинні бути промисловці, підприємці ін., але координуюча роль першому та другому випадках повинна належати Державі. Для того, щоб виглядати пристойно на Всеукраїнському та міжнародному рівнях, необхідно вимагати допомоги від держави, звертатися за допомогою до бізнесменів, організувати внутрішні резерви не лише для зміцнення, а й для оновлення матеріально-технічної бази університету відповідно до Європейських вимог, створення належних умов праці, підвищення заробітної плати ученим. Миритися з існуючою ситуацією не можна. Ігнорування освіти та науки – дорога до занепаду культури, виробництва, загибелі держави.

Вітаючи учасників конференції, від вченої ради факультету бажаю всім Миру і добра, творчих здобутків і натхнення, а колективу кафедри хочу побажати здібних студентів.

Кафедра, яка 19 років функціонує в університеті, багато раз організувала Всеукраїнські, Міжнародні та загально університетські науково-практичні конференції такого рівня та на таку ж актуальну тематику. Дай Бог щоб це успішно відбувалося і у сторіччя кафедри.

Богдан АНДРУШКІВ

УДК 316, 334.021

Владимир О. М., Капачь К. М.

Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У ЧАС ВІЙНИ

Vladymyr O., Kapats K.

CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY IN TIMES OF WAR

Розуміння соціальної відповідальності бізнесу у різні часи було різним. Залежно від рівня розвитку бізнес-культури та бізнес-етики, а також від особливостей суспільних трансформацій поняття «корпоративна соціальна відповідальність» може мати дещо різне смислове навантаження.

Скажімо, Мільтон Фрідман як представник традиційного підходу розуміння соціальної відповідальності бізнесу заявляв, що організації повинні служити інтересам своїх власників, а тому єдина соціальна відповідальність бізнесу – це збільшення прибутку для акціонерів шляхом дотримання законодавства.

Згодом, Пітер Друкер, який любив себе ще називати «соціальним екологом», розширює межі соціальної відповідальності та започатковує етичний підхід розуміння соціальної відповідальності бізнесу. На його думку бізнес вважається соціально відповідальним, якщо він має соціальні зобов'язання перед різними стейкхолдерами, а не лише перед власниками та засновниками. Зокрема перед клієнтами, постачальниками, кредиторами, місцевими співтовариствами, профспілками, державними регулятивними органами. Відтак організації повинні врівноважувати свої внутрішні економічні цілі із соціальними, етичними та економічними інтересами стейкхолдерів [1].

Коли бізнес набуває глобального характеру актуальними стають такі питання як економіко-політична стабільність у різних частинах світу, екологізація виробництва, повага та мирне співіснування різних релігій та вірувань, культурних та духовних цінностей, етичних норм та принципів поведінки у різних країнах. Усвідомлюючи це Курт Левін та Едгар Шайн у 1960-1970-х роках минулого століття поклали початок соціально-етичному підходу розуміння соціальної відповідальності бізнесу, згідно з яким організації зобов'язані враховувати та сприяти збалансуванню своїх економічних інтересів, інтересів різних стейкхолдерів, а також глобальних суспільних інтересів.

Однак, як показує час та реалії XXI століття не усі організації, і навіть не усі країни погоджуються з необхідністю дотримання соціально-етичних засад та не усвідомлюють соціальної відповідальності за свої дії перед суспільством та світом загалом. «Середньовічне мислення», економічна поведінка характерна для періоду «дикого капіталізму», маніпулятивне та пропагандистське перекручування фактів історії, категоричне несприйняття з боку влади, олігархату та основної частки населення РФ того, що інші країни мають право на власний державотворчий шлях, на свої економіко-політичні візії, на свою релігію та свою рідну мову призвело до величезної людської трагедії XXI століття – війни в Україні, в країні, яка знаходиться чи не в центрі Європи.

Війна – це час, який скидає з людей «захисні мундири» і показує хто є хто, хто обирає сторону правди, а хто зла та брехні. Більша частина світу згуртувалася довкола допомоги Україні, а бізнес, який відчуває свою соціальну відповідальність – приймає активну участь та виконує непосильну роль для окремих осіб у фінансуванні та вирішенні різних проблем соціального характеру, які у час війни є великомасштабними.

Відтак буквально з другого дня війни у Львові було засновано Норе.UA – український благодійний фонд задля допомоги військовим та людям, які постраждали від війни з Росією. Фонд зібрав групу небайдужих підприємців з різних галузей, які займаються вирішенням поточних проблем, зокрема допомога війську екіпіровкою, бронезжилетами, їжею, одягом. Відправляється гуманітарна допомога по школах, у яких живуть переселенці, у лікарні,

надається допомога родинам загиблих військових. Усі дії координуються з Міноборони, Мінінфраструктури та обласною військовою адміністрацією. Щоб надавати якісну гуманітарну допомогу, медичне та тактичне спорядження, бронжилети і каски Норе.UA співпрацює з офіційними партнерами з понад 15 державами, у тому числі з фондами World Central Kitchen та Spirit of America. Є співпраця з фондом «Я Волноваха» [2]. Окрім цього, співзасновники фонду розробили проєкт соціального житла для вимушених переселенців, а також надають юридичну і психологічну підтримку постраждалим.

Отож Норе.UA розробив концепцію корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) для бізнесу. Її суть в тому, що певна компанія діє не тільки для досягнення своїх фінансових цілей, але й допомагає суспільству, намагається його покращити та зробити внесок у сталий розвиток. Мета КСВ – заохочувати підприємства працювати етично та більш позитивно впливати на суспільство. Філантропічна соціальна відповідальність виходить за межі лише максимально етичної діяльності та передбачає активне покращення суспільства. Цей тип корпоративної соціальної відповідальності часто асоціюється з пожертвуваннями грошей, але насправді це більш широке поняття – від інвестицій в громаду до участі в місцевих проєктах.

Категорії КСВ, які пропонує Норе.UA: будівництво соціального житла; надання гуманітарної допомоги; медична підтримка; підтримка сімей, постраждалих від війни.

До програми корпоративної соціальної відповідальності вже долучилися: ювелірний бренд Sova, логістична компанія «Нова пошта», будівельна компанія «Сіті Град», ресторан Savog, готель Taurus, ресторан Faber, мережа автохабів Lion, інвестиційно-будівельна компанія Stone Development та рекламна агенція Leo Marketing agency [3].

Механізм співпраці по корпоративній соціальній відповідальності:

- підписання договору про співпрацю на місячну фіксовану роботу;
- щомісячне звітування благодійного фонду про виконану роботу по всіх напрямках, звіт розміщується на ресурсах компанії;
- публікація благодійним фондом Норе.UA на своїх ресурсах інформації про співпрацю з компанією [3].

Корпоративна соціальна відповідальність є цінним способом для компаній продемонструвати свою гуманність, одночасно виконуючи свою роль у суспільстві. Наш світ, люди та організації стають все більш взаємопов'язаними, і КСВ допомагає активно керувати цими зв'язками на користь компанії та пов'язаних з нею спільнот і організацій.

Список використаних джерел:

1. Владимир О. М. Бізнес-культура: конспект лекцій для студентів галузі знань 24 «Сфера обслуговування» за спеціальністю 241 «Готельно-ресторанна справа». Тернопіль. 2020. – 144 с.
2. Хочемо, щоб люди жили гідно. URL: https://zaxid.net/statti_tag50974/
3. Благодійність заради розвитку: як працює соціальна відповідальність бізнесу. URL: <https://zaxid.net/news/>

РЕКОМЕНДАЦІЇ

X-ої Всеукраїнської науково-практичної конференції пам'яті почесного професора ТНТУ, академіка НАН України Чумаченка Миколи Григоровича: «Соціальна відповідальність як основа інноваційного розвитку бізнесу»

18 листопада 2022 р.

10.00 (дистанційно)

м. Тернопіль

Узагальнення результатів дискусії з теоретичних та практичних досліджень щодо соціальної відповідальності як складової інноваційного розвитку бізнесу, передбачає врахування цього компонента як в розробці конкретних стратегій та перспектив розвитку інноваційної діяльності у сфері управління, так і виробництва та послуг в умовах нестабільного воєнно-оборонного суспільства загалом. Виступи показали необхідність визначення соціально-економічних векторів інноваційного розвитку бізнес структур та удосконалення господарських, організаційно-економічних механізмів розвитку об'єднаних територіальних громад, та дало можливість: виробити наступні висновки і рекомендації:

1. Констатувати, що впровадження інноваційних підходів у регламентуванні діяльності суб'єктів господарювання в воєнних та повоєнних умовах повинні вирішуватися комплексно, виходячи із специфічних особливостей розвитку як об'єднаних територіальних громад, так і національної економіки загалом. Власне з цих міркувань, доцільно організувати наукове вивчення сучасних адаптивно-трансформаційних процесів та підходів до формування інноваційних засад управління виробничими підприємствами та підприємствами сфери обслуговування власне в цих екстремальних умовах.

2. Сучасні господарські, організаційно-економічні механізми управління підприємствами в реформаційних умовах держави, організація виробництва та сфери послуг свідчить про необхідність визначення соціально-економічних векторів інноваційного розвитку бізнес-структур та удосконалення господарських, організаційно-економічних механізмів їх реалізацію як у державі загалом, так і у регіонах та зокрема на локальному рівнях.

3. Реформування національної економіки у повоєнний період повинен передбачати правомірність та доцільність застосовування в Україні світового досвіду і в першу чергу Європейського в т.ч. у сфері управління, виробництва та послуг.

4. Рекомендувати органам державного управління повсякчас сприяти пріоритетному розвитку, впровадженню досягнень науки і техніки, науково-технічного прогресу у рамках реалізації Програми розвитку управління підприємствами для організації їх поступового розвитку відповідно до Європейських вимог і стандартів.

5. Повсякчасно орієнтувати промислову політику та роботу сфери послуг на сприяння розвитку підприємств на інноваційних засадах у контексті вступу України до Європейського Союзу та оборонного європейського об'єднання НАТО.

6. Установам, підприємствам та організаціям, що безпосередньо здійснюють управління інноваційною діяльністю, доцільно вивчити можливості впровадження управління підприємствами шляхом переходу від прямого адміністрування до економічного впливу на господарську роботу.

Запропоновані у дискусіях організаційно-економічні механізми, упровадження інноваційних засад формування новітнього повоєнного українського суспільства забезпечення сталого і стабільного функціонування промислових підприємств та сфери обслуговування, удосконалення методології та організації цього процесу, попередження корупції як основної загрози його економічної безпеки в умовах суб'єктів господарської діяльності. Практична реалізація висновків і рекомендацій створять необхідні умови ефективного господарювання як на рівні держави, галузей національної економіки, регіонів, так і безпосередньо господарюючих суб'єктів в умовах об'єднаних територіальних громад.

Над рекомендаціями працювали: Шерстюк Р.П., Андрушків Б.М., Малюта Л.Я. Мельник Л.М., Стойко І.І., Ціх Г.В.

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
Хмельницький національний університет
Державний університет «Житомирська політехніка»
Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського
Тернопільський фаховий коледж харчових технологій і торгівлі
Відокремлений структурний підрозділ «Тернопільський фаховий коледж
Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя»
Академія соціального управління

МАТЕРІАЛИ

X Всеукраїнської науково-практичної конференції
пам'яті почесного професора Тернопільського національного технічного
університету імені Івана Пулюя,
академіка НАН України
Миколи Григоровича Чумаченка:

«СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ»

У збірнику представлено тези доповідей X-ої Всеукраїнської науково-практичної конференції пам'яті почесного професора ТНТУ, академіка НАН України М.Г.Чумаченка «Соціальна відповідальність як основа інноваційного розвитку бізнесу».

Соціальна відповідальність як основа інноваційного розвитку бізнесу: матеріали X-ої Всеук. наук.-практ. конф., пам'яті почесного професора ТНТУ, академіка НАН України М.Г.Чумаченка., (Тернопіль, 18 листопада 2022 р.) – Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., – 100 с.

ISBN 978-617-7875-48-1

Підписано до друку 13.12.2022. Формат 60×90, 1/16.
Друк лазерний. Папір офсетний. Гарнітура TimesNewRoman.
Умовно-друк. арк. 7,51. Наклад – 100 прим.
Замовлення № 13122022

Друк ФОП Паляниця В. А.
Свідоцтво ДК №4870 від 20.03.2015 р.
м. Тернопіль, вул. Б. Хмельницького, 9а, оф.38.
тел. (0352) 528–777.

